

บทที่ ๒

หลักเกณฑ์การละเมิดอำนาจศาล

แม้ว่าบทบัญญัติของกฎหมาย เรื่องการละเมิดอำนาจศาล จะบัญญัติขึ้นโดยมีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ให้การดำเนินคดีได้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีระเบียบ และได้รับความยุติธรรม เพื่อให้ศาลใช้อำนาจหรือมาตรการพิเศษสำหรับลงโทษผู้กระทำผิดได้ทันที โดยมีต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือไม่ต้องมีการจับกุม สอบสวน ฟ้องร้อง สืบพยาน แล้วพิพากษาตั้งเช่นคดีอาญาทั่วไป แต่ตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญของทุกประเทศ ก็มีหลักคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอยู่ประการหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอยู่ทั่วไปคือ สิทธิของบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาาคดีอาญา มีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ เพื่อเป็นหลักประกันการต่อสู้คดีให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาในการที่จะแก้ข้อกล่าวหา ตามหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลกำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน^๑ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑๐ ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาคเต็มที่ ในอันที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม และเปิดเผยจากศาลที่อิสระและเที่ยงธรรม ในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตน และการกระทำผิดอาญาใดๆที่ตนถูกกล่าวหา

ข้อ ๑๑ (๑) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่า มีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาเปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี

ดังนั้น สิทธิที่สำคัญอย่างยิ่งของบุคคลทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในทาง

---

^๑กระทรวงการต่างประเทศ, กรมองค์การระหว่างประเทศ, ประมวลความตกลงอนุสัญญาระหว่างประเทศและหลักสากลเกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือให้ความสนับสนุน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๓), หน้า ๙.

อาญาก็คือ การได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็นทั้งปวงสำหรับการต่อสู้คดี ซึ่งหมายความว่า ปรกติบุคคลที่ถูกกล่าวหา จะต้องได้รับสิทธิที่จะถูกดำเนินคดีอาญาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ คือต้องมีการจับกุม สอบสวน ฟ้องร้อง มีสิทธิปรึกษาทนาย มีสิทธินำพยานเข้าชี้ก้านพยานของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริงชัดเจนเสียก่อนว่า บุคคลใดกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริงหรือไม่

จุดสำคัญของปัญหาเรื่องการละเมิดอำนาจศาลจึงเกิดขึ้นว่า ศาลจะใช้อำนาจหรือมาตรการพิเศษ ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการละเมิดอำนาจศาลได้ทันทีทุกกรณีหรือไม่ ในประเทศกลุ่มที่ใช้กฎหมาย Common Law โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ได้วางหลักเกณฑ์การละเมิดอำนาจศาล รวมทั้งกระบวนการพิจารณาและการลงโทษไว้ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป

การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาและทางแพ่ง

ก. การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา (criminal contempt of court)

ตามความหมายของอังกฤษ การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาเป็นการกระทำซึ่งก่อให้เกิดอุปสรรคในการบริหารงานยุติธรรม^๑ อาจเกิดขึ้นได้ ๒ ประการคือ

๑. เกิดจากการดำเนินการที่น่าอับอายขายหน้าต่อศาล โดยคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลอื่น

๒. เกิดจากการดำเนินการที่น่าจะก่อให้เกิดความโน้มเอียงในระหว่างกระบวนการพิจารณา^๒

การกระทำใดๆก็ตามที่เป็นการขัดขวางการบริหารงานยุติธรรมโดยตรงถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา เช่น การขัดขวางกระบวนการวิธีพิจารณาคดีใน

¹J.C. Smith and Brian Hogan, Criminal Law, 3d ed. (London: Butterworths & Co., 1973), p. 600.

²E.C.S. Wade and A.W. Bradley, Constitutional Law, 8th ed. (London: Lowe & Brydone, 1970), p. 532.

ศาลทุกรูปแบบ หรือการดูหมิ่นศาลซึ่งหน้า นอกจากการดูหมิ่นโดยตรงแล้ว การดูหมิ่นทาง
อ้อมบางประเภท เช่น การตีพิมพ์เอกสาร หรือความประพฤติ หรือพฤติกรรมบางประเภท
ที่ก่อให้เกิด ความเสียหายแก่การไต่สวน ก็ถือว่าเป็นการดูหมิ่นศาลซึ่งเรียกว่า contempt
through infringing the sub judice rule หรือการกล่าวหาว่า ผู้พิพากษา
รับสินบน หรือการตีพิมพ์เอกสารเป็นการทำให้ศาลเสียความเชื่อมั่นจากประชาชน ก็ถือว่า
เป็นการหมิ่นประมาทที่มีลักษณะทางอาญา^๑

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่า การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา คือการกระทำ
ใดๆซึ่งมุ่งโดยตรงต่อการเป็นปฏิปักษ์ต่อศักดิ์ศรี หรืออำนาจของศาล หรือของผู้พิพากษา
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดี และผลแห่งการกระทำนั้นเป็นการขัดขวางการ
บริหารงานยุติธรรมของศาล ซึ่งทำให้เกิดความโน้มเอียง ให้ศาลต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง
หรือความเคารพนับถือ การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาอาจเกิดขึ้นได้ทั้งในการพิจารณา
พิพากษาคดีแพ่ง และคดีอาญา^๒

ประเทศญี่ปุ่นบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการรักษาระเบียบภายในศาลและอื่นๆ
ก.ศ. ๑๙๕๒ ลำดับที่ ๒๘๕ ว่า

การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา คือการให้อำนาจศาลออกข้อกำหนดใดๆต่อบุคคล
หนึ่งบุคคลใดที่ไม่ใช่เพียงคำสั่งศาล ทั้งที่อยู่ต่อหน้าศาล หรือในสถานที่อื่นใดที่ศาลรู้เห็น
ได้โดยตรง ให้ปฏิบัติตามคำสั่งและระเบียบ ซึ่งศาลได้กำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใน
การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือเพื่อป้องกันให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาล
บรรลุผล หรืออีกนัยหนึ่งเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของศาล
ด้วยการใช้คำพูดที่หยาบคาย รุนแรง ส่งเสียงอึกทึก หรือการปฏิบัติอื่นๆที่ไม่สมควร

‘รองพล เจริญพันธ์, “ความผิดฐานหมิ่นประมาทศาลในระบบคอมมอนลอว์,”
ใน ละเมิดอำนาจศาลกับสังคมไทย, สติเบิ้ล สัมพงษ์พันธ์, รวบรวม (กรุงเทพฯ: กรม
ส่งเสริมวิชาการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๕๙ - ๖๐.

^๒พนัส ทัศนียานนท์, “การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิด
อำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา,” วารสารอัยการ ๑ (สิงหาคม ๒๕๒๑) : ๑๕.

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล^๑

ข. การละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง (civil contempt of court)

ตามความหมายของอังกฤษ การละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง หมายถึง การไม่เชื่อฟังคำพิพากษา คำสั่ง หรือวิธีการอื่นๆของศาลสูง^๒ อาจแบ่งได้เป็น ๒ แบบ คือ

๑. การไม่เชื่อฟังคำสั่งของศาลสูง ซึ่งออกข้อกำหนดไว้แน่นอนชัดเจน เพื่อให้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

๒. การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ซึ่งสั่งบังคับโดยตรงต่อพยานในการพิจารณาคดี^๓

ตามความหมายของสหรัฐอเมริกา การละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่งหมายถึง การละเว้นกระทำการบางอย่างที่ศาลมีคำสั่งให้กระทำในคดีแพ่ง และการกระทำที่สั่งให้กระทำนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของคู่ความฝ่ายตรงกันข้ามในคดี ดังนั้นจึงเป็นความผิดที่กระทำต่อคู่ความซึ่งคำสั่งของศาล เพื่อประโยชน์ของเขาได้ถูกฝ่าฝืน อย่างไรก็ตามถ้าหากการละเมิดเป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ศาลสั่งห้าม มิให้กระทำอันเป็นการเสียหายต่อคู่ความฝ่ายตรงข้าม การฝ่าฝืนคำสั่งศาลนั้นอาจถือว่าเป็นการละเมิดในทางอาญา^๔

การบังคับให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งของศาลเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะการบริหารงานยุติธรรม ย่อมไม่อาจดำเนินไปได้ด้วยความสะดวกและเรียบร้อย ถ้าคำสั่งศาลไม่มีผู้ใดเคารพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ ขบวนการกรรมกรหรือสหภาพแรงงาน

¹Hideo tanaka, The Japanese Legal System, 3d ed. (Tokyo: University of Tokyo Press, 1978), p. 813.

²J.C. Smith and Brian Hogan, Criminal Law, P. 600.

³Wade and A.W. Bradley, Constitutional Law, p. 532.

^๔พณีส หัตถิยานนท์, "การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา," หน้า ๑๕.

งาน (Trade Union Movement) มีอิทธิพลทางการเมืองมากในสังคม เพราะสามารถควบคุมพรรคการเมืองได้ เป็นเหตุให้สภาพแรงงานปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของศาลแรงงาน ทำให้เกิดอุปสรรคแก่การจัดระบบแรงงานในสังคมเป็นอันมาก Phillimore Committee จึงเสนอให้รักษามาตรการลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ ไม่เช่นนั้นจะเกิดความไม่สงบสุขขึ้นได้

ในปัจจุบันนี้ การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในประเทศอังกฤษนั้น ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะอันเป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่งเสมอไป ในบางกรณีก็อาจเกิดปัญหาขึ้นได้ว่า การไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษานั้น มีลักษณะทางอาญาหรือทางแพ่ง^๑ เช่น

๑. การไม่มาศาลตามหมายเรียก
๒. การที่พยานไม่ตอบคำถามของศาลเมื่อถูกถาม
๓. การขู่งให้บุคคลอื่นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล
๔. หมายความปฏิบัติการโดยมิชอบด้วยหน้าที่ และเป็นการหมิ่นประมาทศาล
๕. การไม่ฟังคำสั่งที่เรียกว่า Habeas Corpus Order (คำสั่งที่ขังการให้ได้รับปล่อยตัวบุคคลที่ตนคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย)

ค. ความแตกต่างระหว่างการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญากับทางแพ่ง

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ในบางกรณี การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญากับการละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่งจะไม่แจ้งชัดนัก เนื่องจากการกระทำบางอย่างอาจเข้าลักษณะเป็นการละเมิดอำนาจศาลทั้งในทางอาญาและทางแพ่งด้วยก็ได้ อย่างไรก็ตาม การละเมิดอำนาจศาลทั้งสองกรณีนี้ จำเลยจะต้องถูกลงโทษเสมอ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรมให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ข้อพิจารณาสำคัญที่จะพิจารณาและวินิจฉัยว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาหรือทางแพ่งคือ

๑. พิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการใช้อำนาจลงโทษของศาล

- ก) ถ้าการลงโทษละเมิดอำนาจศาลมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อยืนยัน

^๑ "รองพล เจริญพันธ์, " ความผิดฐานหมิ่นประมาทศาลในระบบคอมมอนลอว์, "

อำนาจและศักดิ์ศรีของศาลก็ถือได้ว่า การกระทำที่ถูกลงโทษนั้น เป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา ถ้าหากการลงโทษละเมิดอำนาจศาลมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อการบังคับตามสิทธิ หรือเพื่อการเยียวยาแก้ไขทางแพ่ง ก็ถือได้ว่า การกระทำที่ถูกลงโทษนั้นเป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง แต่ถ้การกระทำใดที่เป็นการละเมิดอำนาจศาล เข้าลักษณะเป็นความผิดอาญาค้วย ก็ต้องถือว่า การกระทำนั้นเป็นละเมิดในทางอาญา^๑

ข) การลงโทษละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา ศาลลงโทษจำเลย เพราะต้องการลงโทษการกระทำที่ไม่ชอบ และลงโทษเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่น ส่วนการลงโทษละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง ศาลลงโทษจำเลยเพราะต้องการบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามคำสั่งของศาล และเป็นการกระทำที่มีชอบของจำเลยด้วย เพื่อให้อำนาจของศาลศักดิ์สิทธิ์และทุกคนเคารพคำสั่งของศาล^๒

๒. พิจารณาจากกระบวนการพิจารณาคดี

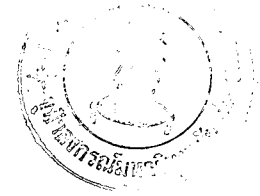
การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา เป็นความผิดที่กระทำต่อสังคม หรือชุมชนเพราะถือว่ เป็นการกระทำที่ความเสียหาย แก่ความยุติธรรมของส่วนรวม ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องว่ากล่าวกัน ระหว่างหมานกับผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำละเมิด กระบวนพิจารณาตัดสินละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาจึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำผิดโดยตรง

สำหรับกระบวนพิจารณาคดีเพื่อการลงโทษผู้กระทำผิดละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่งนั้น มีลักษณะเป็นการเยียวยาแก้ไข และคุ้มครองสิทธิของเอกชนตามธรรมดา การลงโทษละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่งจึงถือได้ว่า เป็นอำนาจของศาลเอง

^๑หนังสือ พิศนียานนท์, " การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา," หน้า ๑๔.

^๒รองพล เจริญพันธ์, " ความผิดฐานหมิ่นประมาทศาลในระบบคอมมอนลอว์," หน้า ๖๒ - ๖๓.

ที่จะทำการลงโทษ^๑

๓. พิจารณาจากโทษ

การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญานั้น ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษปรับหรือ
ลงโทษจำคุกจำเลยโดยไม่มีกำหนด หรือสั่งให้จำคุกมาประกันความประพฤติของตนก็ได้
สำหรับการละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง ต้องแยกพิจารณาออกเป็น

๒ กรณี^๒ คือ

ก) กรณีที่นิติบุคคลเป็นจำเลย

ข) กรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นจำเลย

กรณีที่นิติบุคคลเป็นจำเลย ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษปรับ หรือยึดทรัพย์

สินของนิติบุคคล

กรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นจำเลย จุดประสงค์ที่สำคัญในการลงโทษจำเลย
นั้น คือการบังคับให้ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ไม่ให้จำเลยหลีกเลี่ยง และต้องให้ปฏิบัติตามคำ
พิพากษาให้ได้อย่างจริงจัง มาตรการที่จะลงโทษจึงควรบีบบังคับได้อย่างแท้จริง โทษ
อื่น ๆ จึงไม่อยู่ในทฤษฎีนี้ เช่น โทษปรับ ไม่อาจบังคับได้อย่างจริงจัง สำหรับคนร่ำรวยยอม
ไม่เกรงกลัว เพราะความประสงค์ต้องการจะบังคับให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษา จึงเลือก

^๑พนัส ทัศนียานนท์, "การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฎีกาละเมิด
อำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา," หน้า ๑๕.

^๒รองพล เจริญพันธ์, "ความผิดฐานหมิ่นประมาทศาลในระบบคอมพิวเตอร์,"
หน้า ๖๓ - ๖๔.

วิธีการที่จะบีบบังคับได้ ส่วนวิธีอื่นไม่ต้องนำมาใช้^๑

จากการพิจารณาถึงลักษณะการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา กับในทางแพ่ง ตามแนวกฎหมายต่างประเทศ ปรากฏว่ามีได้ธบายให้ทราบว่า การละเมิดอำนาจศาล ทั้งสองประเภทนี้ แยกแยกเอาไว้อย่างไรโดยมีเหตุผลอะไร แต่มีนักนิติศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่า การแบ่งเป็นละเมิดศาลในทางอาญา กับละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่งเป็นเพียง เหตุผลทางวิชาการที่นำมาจากแนวคำพิพากษา เพราะหลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่มีพื้นฐานทาง ทฤษฎีที่แน่นอน โดยส่วนตัวเห็นว่าการแบ่งก็เพื่อให้ทราบว่า เป็นความรับผิดชอบทางอาญา หรือทางแพ่ง^๒ สำหรับผู้วิจัย จากการศึกษาถึงเรื่องดังกล่าวมีความเห็นว่า การแบ่งแยก น่าจะมีเหตุผลที่สำคัญอยู่ ๒ ประการ

ประการแรก เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน เพราะตามปกติ การกระทำความผิดตามกฎหมาย จะแบ่งเป็นการกระทำความผิดในทาง อาญา กับการกระทำความผิดในทางแพ่ง ฉะนั้นถ้าหากลักษณะการกระทำความผิดฐาน ละเมิดอำนาจศาลได้กระทำขึ้น โดยมุ่งโดยตรงต่ออำนาจหรือศักดิ์ศรีของศาล ทำให้ศาล ถูกดูหมิ่น หรือขาดความเคารพนับถือจากมหาชน ซึ่งมีผลเป็นการขัดขวางการบริหารงาน ยุติธรรมของศาล ถือว่าการกระทำความผิดนั้น เป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา แต่ถ้าหากลักษณะการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ได้กระทำขึ้น อันเป็นการ

---

^๑ เป็นแนวความคิดทางกฎหมาย Common Law ของออสเตรเลียดูรายละเอียด ในคดี Australian Consolidated Press Ltd. V. Morgan (1965) 39 Australian Law Journal Report 32 ซึ่งวางหลักไว้ว่า จำเลยได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่าจะไม่นำเอาผลของ Gallup Poll ซึ่งโจทก์มีลิขสิทธิ์มาตีพิมพ์ จำเลยไม่ปฏิบัติตาม คำมั่นนี้ ศาลอุทธรณ์สั่งปรับจำเลย \$A ๑,๕๐๐ เมื่อถูกฎีกาไปยังศาลฎีกา ศาลฎีกาสั่ง กลับคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ เพราะศาลฎีกาเห็นว่าจะต้องจำคุกจำเลย เพื่อบังคับให้ ปฏิบัติตามคำมั่นที่ได้ให้ไว้ต่อศาล

แต่สำหรับประเทศอังกฤษ มีแนวโน้มว่าศาลสั่งปรับได้แล้ว ดูรายละเอียดใน วิทยานิพนธ์ หน้า ๖๙ - ๗๑.

^๒ สัมภาษณ์ กุลพล พลวัน, อัยการ, ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๕.

ขัดขึ้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล ซึ่งเป็นผลให้ประโยชน์ของคู่ความฝ่ายตรงข้าม ได้รับการกระทบกระเทือน ถือว่าการกระทำความผิดนั้น เป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง

ประการที่สอง เพื่อแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในการใช้อำนาจลงโทษของศาลที่แตกต่างกัน ถ้าหากศาลใช้อำนาจลงโทษเพื่อยืนยันในการรักษาอำนาจหรือศักดิ์ศรีของศาล และลงโทษเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่น หรือ เพราะการกระทำที่ไม่ชอบเนื่องจาก เป็นการกระทำผิดต่อสังคมหรือชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อความยุติธรรมเป็นส่วนรวม ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา แต่ถ้าหากศาลใช้อำนาจลงโทษเพื่อจะบังคับให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำพิพากษา เพื่อเยียวยาแก้ไข และคุ้มครองสิทธิของเอกชนธรรมดา ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาล ในทางแพ่ง

ง. การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา หรือในทางแพ่ง ตามแนวกฎหมายไทย

จากการพิจารณาถึงลักษณะการกระทำ อันเป็นการละเมิดอำนาจศาลตามแนวกฎหมายของประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่า ประเทศดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์สำหรับการพิจารณาถึงลักษณะการกระทำละเมิดอำนาจศาล ในทางอาญาหรือในทางแพ่งไว้ชัดเจน แต่สำหรับกฎหมายไทย มิ ได้บัญญัติถึงว่า มีการกระทำอย่างใดจึงจะเป็น ละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา หรือในทางแพ่ง แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวกฎหมายของอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา กับแนวคำพิพากษาศฎีกาของไทยแล้วเห็นว่า กรณีดังต่อไปนี้ เป็นการละเมิดอำนาจศาล ในทางอาญาและในทางแพ่ง คือ

๑. ละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทย

ก) ใช้ร่องเท้าเข้าตีทำร้ายผู้อื่นขณะกำลังเดินลงบันไดจากศาล ในเวลาที่ศาลเปิดทำการ เป็นการประทุพติคนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล และเป็น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล^๑

ข) นายโจทก์และเสมียนสุมคบกันลักลอบเติมเลขมาตราลงใน ท้ายคำฟ้องคดีอาญาภายหลังจากศาลสั่งยกฟ้องไปแล้ว และในเวลาใกล้คดีต่อกัน ต่อมาได้แถลงเท็จรับรองต่อศาลว่า ได้ระบุเลขมาตราดังกล่าวมาแล้วตั้งแต่ขณะยื่น ฟ้อง ถือว่าเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการศาล และเป็นการประทุพติคน ไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล ถึงแม้การลักลอบเติมเลขมาตราดังกล่าวจะมีได้กระทำ ต่อหน้าศาล ก็เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล^๒

ค) การหมิ่นประมาทศาลในขณะพิจารณา อันเป็นความผิดฐาน ละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๑ นั้น ศาลมี อำนาจสั่งลงโทษได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการสอบสวนก่อน ในระหว่างการพิจารณาคดี อาญาตอนเช้า ผู้พิพากษาได้ทักท้วงนายความอาวุโสว่าใช้คำพูดฟุ่มเฟือย นายตอบ ว่า "เป็นเรื่องคนละทีละนะ เมื่อศาลห้ามเพื่อประโยชน์โจทก์เช่นนี้ ก็สุดแล้วแต่ศาล" ผู้พิพากษาได้เตือนว่า นายใช้ถ้อยคำรุนแรง นายผู้นั้นตอบแก้ว่า "เพื่อประโยชน์ต่อ กดี" ศาลจึงสั่งพักการพิจารณา ครั้นตอนบ่ายในการพิจารณาคดีเดิม ศาลถามนายถึง พฤติการณ์ตอนเช้า นายผู้นั้นแถลงว่า "เจตนามิได้มุ่งหมิ่นประมาทศาล หากศาลเข้า ใจผิดคิดว่าเป็นหมิ่นประมาทก็ขอโทษศาล"

^๑เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒/๒๔๙๑," ใน คำพิพากษาศาลฎีกา ประจำพุทธศักราช ๒๔๙๑, ตอนที่ ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๓. สอาด นารีเจริญ, บรรณาธิการ (พระนคร : โรงพิมพ์คณะช่าง, ๒๕๐๔), หน้า ๑๑...

^๒เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒/๒๔๙๖," ใน คำพิพากษาศาลฎีกา ประจำพุทธศักราช ๒๔๙๖, ตอนที่ ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒. จิตติ ติงศภัทน์, บรรณาธิการ (พระนคร : โรงพิมพ์คณะช่าง, ๒๕๑๐), หน้า ๔๖.

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ถ้อยคำของนายดังกล่าวประกอบด้วยกริยา
ท่าทางขณะกล่าว และพฤติการณ์ที่นายผู้นั้นเป็นผู้ทรงความรู้ มิใช่กล่าวโดยความรู้เท่า
ไม่ถึงการณ์ ในอดีตเคยกล่าวต่อผู้พิพากษาว่าตอบแทนพยานเสียเองมาแล้วถึง ๒ ครั้ง
เมื่ออธิบดีศาลอาญาเตือนก็ยังทำสวนทันทีว่า "ผมพร้อมแล้ว" ดังนั้นเห็นว่า นายมีเจตนา
หมิ่นประมาทศาล จึงมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล^๑

ง) การพกอาวุธปืนบรรจุกระสุนพร้อมเหน็บเอาภายใต้เสื้อที่ปกปิด
แล้วเดินเข้ามาในห้องพิจารณาของศาล ในเวลาที่ตำรวจนำจำเลยออกจากห้องหลังจาก
ผู้พิพากษาลงบัลลังก์ไปแล้วนั้น เป็นการแสดงอยู่ในตัวเองว่า ไม่มีการการระยำเกรงศาล
เป็นที่หวาดเสียวแก่สาธารณชน อาจก่อให้เกิดภัยอันตรายร้ายแรงขึ้นในศาล จึงเป็นการ
ละเมิดอำนาจศาล ฐานประพฤตินอกรีตในบริเวณศาล^๒

จ) ผู้ร้องคดีนี้เป็นน้องจำเลย ได้ตะโกนพยานโจทก์ที่บริเวณข้างห้อง
พิจารณาของศาล ในขณะที่พยานเพิ่งออกมา หลังจากเสร็จการเบิกความ โจทก์จึงร้อง
ขอให้ศาลสั่งว่า ผู้ร้องละเมิดอำนาจศาล ศาลชั้นต้นได้สวนแล้ว สั่งลงโทษผู้ร้องฐาน
ละเมิดอำนาจศาล โดยประพฤตินอกรีตในบริเวณศาล

ผู้ร้องได้อุทธรณ์และฎีกาต่อมาว่า โจทก์ไม่มีสิทธิยื่นคำร้องกล่าว
โทษและนำพยานมาสืบในการไต่สวนของศาล ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ความผิดฐานละเมิด
อำนาจศาล เมื่อได้พิจารณาไต่สวนแล้ว ย่อมพึงข้อเท็จจริงจากหลักฐานและคำพยานที่
ปรากฏ ไม่ว่าผู้ใดจะอ้างหรือนำมาสืบ และผู้ร้องก็มีโอกาสคัดค้านพยานด้วยแล้ว ศาล

^๑ในคดีพิชิตยศสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๕/๒๔๙๖," ใน คำพิพากษาศาลฎีกา
ประจำปีพุทธศักราช ๒๔๙๖, ตอนที่ ๑. จิตติ ตึงศักดิ์, บรรณาธิการ (พระนคร :
โรงพิมพ์ไทยพิทยา, ๒๔๙๖), หน้า ๒๖๑.

^๒ในคดีพิชิตยศสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๕๕/๒๔๙๖, " ใน คำพิพากษาศาลฎีกา
ประจำปีพุทธศักราช ๒๔๙๖, ตอนที่ ๕. จิตติ ตึงศักดิ์, บรรณาธิการ (พระนคร :
โรงพิมพ์ไทยพิทยา, ๒๔๙๖), หน้า ๑๖๑๖.

จึงสั่งลงโทษผู้ร้องได้^๑

ฉ) พ้องอุทธรณ์ ซึ่งมีข้อความว่า การกระทำของศาล ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ผู้ตกชั้นในขณะจตุรทศวรรษ เพื่อช่วยฝ่ายจำเลย ทำให้คดีของโจทก์เสียเปรียบนั้น พังได้ว่าเป็นการกล่าวหาศาลว่าไม่เป็นธรรม และมุ่งเสียดสีศาล เป็นการประพฤตินอกรีต ไม่เรียบร้อยในบริเวณศาลและละเมิดอำนาจศาล

นายโจทก์ผู้เรียงอุทธรณ์ซึ่งมีข้อความหมิ่นศาล และตัวโจทก์ผู้นำอุทธรณ์มาขึ้นต่อศาล ย่อมมีความผิดร่วมกันฐานละเมิดอำนาจศาล โดยประพฤตินอกรีต ไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล^๒

ช) นายประกันจำเลยรู้เห็นในการเปลี่ยนบุคคลซึ่งจำเลยจ้างให้มาเป็นจำเลยแทนเพื่อหวังคำพิพากษา ถือว่านายประกันประพฤตินอกรีต ไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล เป็นการละเมิดอำนาจศาล^๓

๒. ละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่งตามแนวคำพิพากษาฎีกาของไทย

ก) การบรรยายข้อความก้าวร้าวเสียดสีศาลในฟ้องอุทธรณ์ที่ขึ้นต่อศาล ถือเป็นประพฤตินอกรีต ไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล ถ้าศาลสั่งให้แก้แล้วไม่ปฏิบัติตาม

^๑เนติบัญญัติยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖๑/๒๕๐๓," ใน คำพิพากษาฎีกาประจำพุทธศักราช ๒๕๐๓, ตอนที่ ๓. ยล อีรกุล, บรรณาธิการ (พระนคร:โรงพิมพ์ไทยพิทยา, ๒๕๐๔), หน้า ๘๘๒.

^๒เนติบัญญัติยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๕/๒๕๑๔," ใน คำพิพากษาฎีกาประจำพุทธศักราช ๒๕๑๔, ตอนที่ ๑. จำรัส เขมะจารุ, บรรณาธิการ (พระนคร:โรงพิมพ์ไทยพิทยา, ๒๕๑๔), หน้า ๑๔๗.

^๓เนติบัญญัติยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๔๒ - ๑๐๔๔/๒๕๑๖," ใน คำพิพากษาฎีกาประจำพุทธศักราช ๒๕๑๖, ตอนที่ ๒. โสภณ รัตนากร, บรรณาธิการ (พระนคร: แสงทองการพิมพ์, ๒๕๑๗), หน้า ๘๓๘.

ยอมเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลที่สั่งห้ามมิให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในทาง
ก่อความรำคาญ หรือในทางประวิงให้ชักช้า หรือในทางฟุ่มเฟือยอีกด้วย และเป็นความ
ผิดฐานละเมิดอำนาจศาล^๑

ข) ในระหว่างการพิจารณาซึ่งมีหลักฐานว่า ทนายจำเลยละเมิด
อำนาจศาล การที่ศาลมิได้สั่งลงโทษทันที แต่สั่งให้ดำเนินกระบวนการเกี่ยวข้องกับเรื่อง
ละเมิดอำนาจศาลโดยเฉพาะ และให้โอกาสทนายจำเลยที่จะอ้างพยานหลักฐานมาสืบ
แสดงต่อศาล ครั้นทนายหลบเลี่ยงไม่มาในวันนัดจึงสั่งลงโทษ ถือว่าเป็นการดำเนิน
กระบวนการพิจารณาในเรื่องละเมิดอำนาจศาลโดยชอบแล้ว^๒

การละเมิดอำนาจศาลโดยตรงและโดยอ้อม

การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาและทางแพ่งตามแนวของอังกฤษ และ
สหรัฐอเมริกาคงกล่าวมาแล้วนั้น อาจเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรง (direct
contempt) หรือเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม (indirect contempt)
ก็ได้ นอกจากนั้นก็อาจเรียกเป็นอย่างอื่นได้อีกว่า การละเมิดอำนาจศาลภายในห้อง
พิจารณาคดี และการละเมิดอำนาจศาลนอกห้องพิจารณาคดี หรืออาจกล่าวง่ายๆว่า
การละเมิดอำนาจศาลโดยตรง ก็คือการทำละเมิดซึ่งเกิดขึ้นต่อหน้าศาล หรือใกล้ชิด
กับศาลในระหว่างที่ศาลนั่งพิจารณาคดี และการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ก็คือการ
ทำละเมิดซึ่งมิได้เกิดขึ้นต่อหน้าศาล อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติกฎหมายของไทยในเรื่อง
นี้ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ให้แน่ชัด และแม้แต่อังกฤษและสหรัฐอเมริกาก็ได้มีหลักเกณฑ์
ชัดเจนนัก แต่เนื่องจากอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ได้มีวิวัฒนาการเรื่องละเมิดอำนาจศาล
มานาน และวางแนวคำพิพากษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มากพอสมควร จึงต้องพิจารณาหลักเกณฑ์
ตามแนวคำพิพากษาของประเทศดังกล่าวเป็นหลักดังต่อไปนี้

^๑ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๒/๒๔๙๑," หน้า ๑๑๓.

^๒ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๒/๒๕๐๗," ใน คำพิพากษาฎีกา
ประจำพุทธศักราช ๒๕๐๗, ตอนที่ ๑. บันโน สุขทรศนีย์, บรรณาธิการ (พระนคร:
โรงพิมพ์ไทยพิทยา, ๒๕๐๘), หน้า ๑๕๘.

ก. การละเมิดอำนาจศาลโดยตรง

การละเมิดอำนาจศาลโดยตรง หมายถึงการกระทำในทันทีทันใดที่ได้กระทำลงต่อหน้าศาล หรือในลักษณะใกล้เคียงกับการนั่งพิจารณาคดีของศาล เพื่อขัดขวางกระบวนการพิจารณาคดีอันถูกต้องและเป็นระเบียบของศาล^๑

การกระทำอย่างใดบ้างที่ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงนั้น อาจมีบทบัญญัติของกฎหมายระบุไว้ ในกรณีที่กฎหมายระบุไว้ การละเมิดที่กระทำต่อหน้าผู้พิพากษาในห้องทำงานของผู้พิพากษา อาจถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงได้ แต่การกระทำละเมิดใดๆในห้องทำงานของผู้พิพากษา ในระหว่างที่มีได้มีการพิจารณาคดีในรัฐانهศาล หรือมิได้อยู่ในสมัยการพิจารณาของศาล ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรง^๒

การละเมิดอำนาจศาลโดยตรงทางอาญา หมายถึงการละเมิดด้วยการใช้คำพูด หรือการกระทำที่ปรากฏต่อหน้าศาล ซึ่งเป็นการขัดขวาง หรือมีผลเป็นการขัดขวางการบริหารงานยุติธรรมของศาล และวัตถุประสงค์ของกระบวนการพิจารณาคดี ละเมิดอำนาจศาล มิใช่เป็นเครื่องมือช่วยดำเนินกิจกรรมหรือศักดิ์ศรีของศาล หรือเพื่อป้องกันศาลให้พ้นจากการดูหมิ่น แต่เป็นการป้องกันสิทธิของสาธารณชนด้วยการให้หลักประกันว่า การบริหารงานยุติธรรมจะไม่ถูกขัดขวาง^๓

การละเมิดอำนาจศาลโดยตรงทางอาญานี้ อาจเป็นการละเมิดที่ปรากฏแน่ชัดด้วยการทำร้ายร่างกาย หรือใช้วาจาข่มขู่ผู้พิพากษา ลูกขุน ทนายความ พยานก็ได้ เป็น การขวางโซ่เข้าใส่ผู้พิพากษา ถือว่าเป็นการทำร้ายร่างกาย มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

¹Henry Campbell Black, Black's Law Dictionary, p. 390.

^๒พินัส ทัทนียานนท์, "การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฎานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา," หน้า ๑๓ - ๑๔.

^๓J.C. Smith and Brian Hogan, Criminal Law, p. 60I.

การใช้วาจาซึ่งเป็นแต่เพียงกำลัง คูหมิ่นศาล อาจถือได้ว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลทางอาญาโดยตรง แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า มีความแตกต่างกันมากกับการคูหมิ่นของนายความ หรือการขัดขวางคู่ความ อย่างไรก็ตาม การใช้วาจาขัดขวางคู่ความนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายอย่างที่สุด ซึ่งอาจทำให้เกิดการบันดาลโทสะ และนำไปสู่การทะเลาะวิวาทกันบนศาลได้

นอกจากนั้น การขัดขืนคำสั่งศาลก็เป็นการละเมิดอำนาจศาลทางอาญาได้ เช่นการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยืนยันที่จะใช้วาจาที่ไม่ชอบต่อการวินิจฉัยของศาล หรือการที่พยานปฏิเสธไม่ยอมสาบานตน หรือไม่ยอมตอบคำถาม หรือไม่ออกไปจากศาลในเมื่อศาลมีคำสั่งให้ออกไป^๑

อาจกล่าวสรุปได้สั้นๆว่า การละเมิดอำนาจศาลทางอาญาโดยตรงนี้ หมายถึงการกระทำใดๆที่เป็นการก่อกวน หรือขัดขวางศาล ในการบริหารงานยุติธรรม หรือมีความโน้มเอียงที่จะทำให้เกิดการคูหมิ่นเกลียดชังการบังคับใช้กฎหมายของศาล

ข. การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม

การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม หมายถึงการละเมิดใดๆซึ่งกระทำลงนอกศาล มิได้กระทำในขณะหรือใกล้ชิดกับการนั่งพิจารณาคดีของศาล แต่มีผลเป็นการขัดขวางหรือทำลายการบริหารงานยุติธรรม และการที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพิกเฉย หรือปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง ให้กระทำ หรือ ห้ามมิให้กระทำ หรือประกาศที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคู่ความที่จะต้องกระทำ หรืองดเว้นการกระทำเกี่ยวกับข้อกำหนดที่สำคัญของศาล^๒

อาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม เป็นการละเมิดที่ได้กระทำลงห่างไกลจากที่ตั้งของศาล และอยู่นอกเหนือจากการรู้เห็นของศาล

¹Ibid.

²Henry Campbell Black, Black's Law Dictionary, p. 390.

โดยตรง และการกระทำนั้นมีความโน้มเอียงที่จะเป็นการดูแคลน ทำให้เสื่อมเสียความเคารพนับถือ สอดแทรก บ้องกั้น ชัดขวาง หรือก่อกวนการบริหารงานยุติธรรมของศาล เช่น หนังสือพิมพ์ลงข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของศาล หรือวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับคำพิพากษา ซึ่งศาลที่เกี่ยวข้องเห็นว่า เป็นการละเมิดอำนาจศาล เป็นต้น

ความหมายในทางกฎหมายของการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมดังกล่าวนี้ จะต้องมิใช่เป็นการอนุমানผลเอาลอยๆ แต่ต้องเกิดมีผลเป็นการบ่อนทำลายการบริหารงานยุติธรรมของศาลจริงๆ ในกรณีที่ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีมิได้รู้เห็นการกระทำทุกอันที่เป็นองค์ประกอบของการละเมิดอำนาจศาลนั้นด้วยตนเอง และการแสดงให้ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าว จะต้องขึ้นอยู่กับ การพิสูจน์ด้วยพยานหลักฐาน ต้องถือว่าการกระทำนั้นเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ศาลจะถือว่า ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดนั้น เป็นสิ่งที่ศาลรู้เองไม่ได้^๑

ในกรณีที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาโดยอ้อม ซึ่งเป็นการกระทำที่อาจมีผลหรือตั้งใจจะให้ผลเป็นการโน้มเอียงเกี่ยวกับความยุติธรรม ในการพิจารณาคดีที่อยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาทั้งในทางแพ่งและทางอาญา เช่น การขู่เข็ญหรือข่มขู่ คุกคาม พยาน ลูกขุน หรือที่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า มีการเสนอให้สินบน การให้ค่าธรรมเนียมแก่พยานสำหรับการมาเป็นพยานในศาล ก็อาจเป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาได้ ถ้าการให้ค่าธรรมเนียมแก่พยานนั้น เกี่ยวข้องกับคดีที่จะต้องมีการวินิจฉัยกันเป็นพิเศษในภายหน้า นอกจากนี้ การติดต่อกันเป็นส่วนตัวกับผู้พิพากษา โดยมีวัตถุประสงค์ก่อให้เกิดอิทธิพลอันไม่ชอบเกี่ยวกับการวินิจฉัยคดีของผู้พิพากษา ก็เป็นการละเมิดอำนาจศาล และรวมถึงการเสนอให้หรือไม่ให้สินบนแก่ผู้พิพากษาคด้วย^๒

^๑พณีส หัทธินยานนท์, "การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา," หน้า ๑๔.

^๒J.C. Smith and Brian Hogan, Criminal Law, pp. 601-602.

ค. หลักการวินิจฉัยว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงหรือโดยอ้อม

การวินิจฉัยว่า การละเมิดอำนาจศาลใดจะเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงหรือโดยอ้อมนั้น นับว่ามีความสำคัญเกี่ยวโยงโดยตรง กับกระบวนการพิจารณาในการใช้อำนาจลงโทษของศาล เพราะโดยหลักแล้ว ศาลจะใช้อำนาจลงโทษโดยรวบรัดได้ เฉพาะการละเมิดอำนาจศาลโดยตรง ซึ่งได้กระทำขึ้นในระหว่างการพิจารณาคดี และผู้พิพากษาได้รู้เห็นหรือได้ยินด้วยตนเองเท่านั้น ส่วนการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ถึงแม้ว่ากระบวนการพิจารณาเพื่อการลงโทษ อาจจะมีลักษณะไม่เหมือนกับการดำเนินคดีอาญาทั้งหมดก็ตาม แต่ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำละเมิดอำนาจศาล ก็มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยกระบวนการพิจารณา ซึ่งให้หลักประกันทำนองเดียวกันกับสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาทุกประการ เช่น ต้องมีการพิจารณาคดีสืบพยาน และมีการอุทธรณ์ เป็นต้น^๑

ง. เจตนา

การละเมิดอำนาจศาลทั้งในทางแพ่งและทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงหรือโดยอ้อม ผู้กระทำละเมิดจะต้องกระทำโดยเจตนา กล่าวคือ จะต้องมีการกระทำอันเป็นการจงใจให้เกิดความไม่เรียบร้อยในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล หรือจงใจขัดขืนคำสั่งศาล^๒

การละเมิดอำนาจศาล ที่กระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกี่ยวกับการพิจารณา ไม่จำเป็นว่า จะเป็นการละเมิดอำนาจศาลเสมอไป แต่จะอ้างแสดงให้เห็นว่า มีการเพิกเฉยในบางสิ่งบางอย่างในระหว่างการพิจารณา ทั้งต้องเป็นการกระทำโดย

¹Lewis Mayer, The American Legal system, (New York: Harper & Brothers Publishers, 1954), p. 91.

²Alfred V. Lansdown, Outline of South African Criminal Law and Procedure, p. 172.

เจตนาอย่างชัดแจ้ง หรืออย่างน้อยที่สุดก็น่าจะทำให้เกิดอคติต่อคดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา^๑

จ. การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณา^๒

นอกจากการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงและโดยอ้อมดังได้กล่าวมาแล้ว ประเทศอังกฤษยังมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมในกรณีอื่นๆเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณา ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

๑. การละเมิดอำนาจศาลด้วยการกระทำที่น่าอับอายชายหน้าต่อศาล

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลอาจเกิดขึ้นได้ แม้ว่ากระบวนการพิจารณาคดีของศาลได้สิ้นสุดลงแล้ว ถ้าหากว่ามีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง กล่าววาจาหรือสวาทที่เหยียดหยามต่อการดำเนินคดีของศาล อันเป็นการหมิ่นประมาทศาลต่อสาธารณชน เช่น การเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ โจมตีต่อสาธารณชนในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล

Lord Russell C.J. กล่าวว่า

การกระทำบางสิ่งบางอย่าง หรือการเขียนโฆษณาต่อสาธารณชน ซึ่งน่าจะทำให้ศาลหรือผู้พิพากษา หรือพนักงานของศาล ถูกหมิ่นประมาท หรือการกระทำบางสิ่งบางอย่าง หรือการเขียนโฆษณาต่อสาธารณชน อันเป็นการขัดขวาง หรือรบกวนเกี่ยวกับการพิจารณาคดีที่ช่วยด้วยกฎหมายของศาล เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล^๓

เมื่อไม่นานมานี้ ศาลอุทธรณ์ของประเทศอังกฤษ ได้วินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์ศาล โดยยอมรับอย่างแข็งขันต่อข้อผิดพลาดว่า การวิพากษ์วิจารณ์ศาลไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

¹E.C.S. Wade and A.W. Bradley, Constitution Law, pp. 535-536.

²J.C. Smith and Brian Hogan, Criminal Law, pp. 606-608.

³Ibid.

Salmon L.J. กล่าวว่า

ไม่ถือว่า การวิพากษ์วิจารณ์ศาลเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ถ้าหากว่า การวิพากษ์วิจารณ์ศาลนั้น ได้กระทำภายในขอบเขตที่จำกัด ด้วยความสุภาพ มีเหตุผล และด้วยความสุจริตใจ การวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งได้กระทำภายในขอบเขต ข้างตน จึงไม่เป็นการหมิ่นประมาทศาล เพราะว่ามีใช่เป็นการกระทำหรือการ เขียนโฆษณาต่อสาธารณชน ซึ่งน่าจะก่อให้เกิดการขัดขวาง หรือรบกวนความ ยุติธรรม หรือการบริหารงานตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การกระทำหรือเขียน โฆษณาดังกล่าว ก็อาจเป็นการหมิ่นประมาทศาลได้ หากจะต้องใช้วิธีการบังคับ หรือค้นหารายละเอียดในทางอาญา มิใช่แสดงความอาฆาตพยายาห์ต่อบุคคลที่ วิพากษ์วิจารณ์นั้น โดยกล่าวหาว่าเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล¹

ดังนั้น การวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งทำให้เกิดความอับอายขายหน้าต่อศาล จะเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ต่อเมื่อมีการพิสูจน์แล้วได้ความว่า จำเลยมี เจตนาทำให้ศาลไม่สามารถใช้อำนาจตุลาการได้สะดวก หรือทำให้การบริหารงาน ยุติธรรมหยุดชะงักลง หรือทำการวิพากษ์วิจารณ์โดยขาดการไตร่ตรองเสียก่อน

๒. การละเมิดอำนาจศาลด้วยการข่มขู่บุคคลในคณะลูกขุนหรือพยาน

เป็นการหมิ่นประมาทด้วยการข่มขู่ หรือลงโทษลูกขุน หรือพยาน ให้ยอมรับเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีในบางส่วน ไม่ว่าคดีนั้นกำลังอยู่ในระหว่าง พิจารณา หรือการพิจารณาคดีได้สิ้นสุดลงแล้ว เช่น จำเลยได้ปรึกษาหารือกับหัวหน้า คณะลูกขุน ในกรณีน้องชายของจำเลยถูกตัดสินว่ากระทำความผิดอาญา และได้แย้ง ถัดกันว่า น้องชายของจำเลยได้กระทำการต่อสู้จนถึงแก่ความตาย อันเป็นการข่มขู่ และหมิ่นประมาทลูกขุน เป็นต้น

Pigot C.B. กล่าวว่า

ลูกขุนจะต้องได้รับความคุ้มครองป้องกันจากการรบกวนในการปฏิบัติหน้าที่โดย อิสระ จากการโจมตีในเรื่องความประพฤติหรือชื่อเสียง และจากการถูกกล่าวหา ในสาเหตุอื่นๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระตุ้นอย่างรุนแรงในการปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญ โดยอิสระ และเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคุ้มครองป้องกันชื่อเสียงของลูกขุน ใ้พ้นจากความรุนแรง และผลที่จะติดตามมาจากการถูกข่มขู่ หรือทำร้ายลูกขุน

¹Ibid.

หรือบ้านเรือนของลูกค้า^๑

หลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ต่อมาได้ขยายไปคุ้มครองถึงพยาน โดยศาล
อุทธรณ์ของอังกฤษได้พิพากษากลับคำพิพากษาของ Restrictive Practices Court
ว่า การทำร้ายพยานหลังจากพิจารณาคดีแล้ว เป็นการละเมิดอำนาจศาล

๓. การละเมิดอำนาจศาลด้วยการรั้งวางพนักงานศาล

เป็นการละเมิดอำนาจศาล ด้วยการรั้งวางพนักงานศาล เมื่อ
พนักงานศาลปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยการทำร้ายหรือข่มขู่ เช่น บังคับให้พนักงานผู้
ออกหมายกินหมาย และทนาย หรือทำร้ายข่มขู่พนักงานยึดทรัพย์ หรือทนายความ
ในขณะที่กำลังเดินออกไปจากห้องพิจารณาคดีของศาล

กระบวนการพิจารณาและการลงโทษ

การพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล ไม่อาจถือได้ว่าเป็นกระบวนการพิจารณา
คดีแพ่งหรือคดีอาญา ตามความหมายทั่วไปได้ ทั้งนี้เพราะว่า การพิจารณาคดีละเมิด
อำนาจศาลมีลักษณะเฉพาะอยู่ในตัวเอง แตกต่างไปจากกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งและ
คดีอาญา กล่าวคือ กระบวนการพิจารณาคดีและการลงโทษการกระทำผิดฐานละเมิด
อำนาจศาลนั้น มักจะมีรูปแบบและเนื้อหาในการพิจารณาไปในทางรวบรัด แต่ก็ต้อง
กระทำโดยกระบวนการที่เหมาะสมถูกต้อง ตามหลักประกันที่กำหนดตามกระบวนการ
การอันชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ และถ้าหากว่ากฎหมายหรือบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
ได้กำหนดวิธีการพิจารณาคดีเรื่องละเมิดอำนาจศาลเอาไว้ด้วยแล้ว ศาลจะต้องปฏิบัติตาม
ตามบทบัญญัติของกฎหมายโดยเคร่งครัด และบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนี้ จะต้อง
ตีความโดยจำกัด สำหรับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิด จะต้องมีสิทธิทุกอย่างตาม
บทบัญญัติของกฎหมายที่ให้สิทธิไว้ ไม่ว่าจะกระบวนการที่ให้ความคุ้มครองสิทธินั้น
จะมีข้อยุ่งยากในทางเทคนิคเพียงใดก็ตาม^๒

^๑Ibid.

^๒พณีส หัตถนิยานนท์, "การลงโทษอาชญากรรมและการละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา," หน้า ๖๖.

ดังนั้นศาลจึงต้องใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุด เพื่อปฏิบัติตามหลักการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ไม่ว่าในกฎหมายวิธีพิจารณาความ หรือกฎหมายสารະប័ណ្ណ ึ่งตามแนวกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ได้แบ่งการพิจารณาออกเป็น ๒ ประเภท คือ กระบวนพิจารณาและการลงโทษ การละเมิดอำนาจศาลโดยตรง และกระบวนพิจารณาและการลงโทษการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม

ก. กระบวนพิจารณาและการลงโทษการละเมิดอำนาจศาลโดยตรง

ตามหลักโดยทั่วไป การพิจารณาว่า กระบวนพิจารณาและการลงโทษ การละเมิดอำนาจศาลควรมีสลักษณะและรูปแบบอย่างไร พิจารณาจากลักษณะของการกระทำที่เป็นละเมิดอำนาจศาลว่า การละเมิดอำนาจศาลนั้นต้องได้กระทำต่อหน้าศาล หรือไกล่ฉีก จนถึงกับเป็นการขัดขวางการพิจารณาคดีของศาล และถ้าเป็นการกระทำที่เป็นละเมิดโดยตรงต่อศาล ศาลอาจใช้อำนาจลงโทษผู้กระทำละเมิดได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องมีการบอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้า ไม่จำเป็นต้องมีการกล่าวหาแบบพิธีการ ไม่มีการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดต่อสู้คดี และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดประเด็นและการพิจารณาคดีใดๆ^๒

ตามกฎว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาในศาลสหรัฐอเมริกา ๔๒ (๑) กำหนดว่า "ให้ผู้พิพากษาสั่งลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ทันที โดยไม่ต้องปฏิบัติตามหลักกระบวนการณ์อันชอบธรรม ึ่งให้ความคุ้มครองสิทธิจำเลยในคดีอาญา ถ้าหากผู้พิพากษานั้นรับรองเป็นหลักฐานได้ว่า ได้เห็นหรือได้ยินการละเมิดอำนาจศาลนั้นด้วยตนเอง"^๒

เหตุที่กฎหมายกำหนดให้ศาลใช้อำนาจสั่งลงโทษได้ทันที ก็เพื่อให้ศาล

¹Paul B. Weston and Kenneth M. Well, The Administration of Justice, (Englewood Cliffs, N.J: Practice Hall, 1977), p. 130.

^๒พินีส ทัทนียามนท์, "กระบวนพิจารณาในการลงโทษพยานความฐานละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา," หน้า ๕๑.

ใช้อำนาจในทางรักษาความสงบเรียบร้อยในศาล เพราะเป็นจารีตประเพณีที่ยึดถือกันมานานแล้วว่า การใช้อำนาจของศาลในการลงโทษเป็นสิ่งจำเป็นที่จะป้องกันศักดิ์ศรีและความไว้วางใจของศาล และจะเป็นผลให้การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลเกิดความเรียบร้อย แต่ก็ควรสงวนไว้เฉพาะกรณีที่มีการละเมิดเกิดขึ้นต่อหน้าศาลเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งต่อหลักประกันสิทธิของบุคคลในการต่อสู้คดี อำนาจลงโทษดังกล่าวมาแล้วนี้ ศาลจะต้องจำกัดการใช้อำนาจไว้ เฉพาะกรณีที่การกระทำและข้อเท็จจริงต่างๆ ด้รู้เห็นด้วยศาลเองเท่านั้น ข้อเท็จจริงใดๆ ที่เกิดจากความเห็น ข้อสรุป ข้อสันนิษฐาน หรือข้ออนุมานใดๆ จะนำมาใช้เป็นข้อพิจารณา เพื่อการลงโทษโดยรวบรัดไม่ได้

สำหรับการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงในประเทศอังกฤษ ถ้าการละเมิดได้กระทำลงต่อหน้าศาล ในห้องพิจารณาคดี ซึ่งอาจเป็นการดูหมิ่นผู้พิพากษา หรือรบกวนการพิจารณาคดีก็ได้ ลักษณะการละเมิดดังกล่าวนี้ ถ้าเกิดขึ้นในศาลสูง ก็จะพิพากษาลงโทษได้ทันที โดยศาลจะถือเอาสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเป็นหลัก^๑

ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ถ้าการละเมิดอำนาจศาลได้กระทำโดยตรงต่อหน้าศาล ในขณะที่ศาลออกนั่งพิจารณาคดี การกระทำนั้นย่อมประจักษ์แก่ศาลอยู่แล้ว ศาลจึงมีอำนาจสั่งลงโทษผู้ละเมิดนั้นได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องทำการไต่สวน หรือสอบถามผู้ใดทั้งสิ้น เพราะถือว่าศาลได้ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานเองแล้ว^๒

ข. กระบวนการพิจารณาและการลงโทษละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม

สำหรับกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้กระทำผิด ในสหรัฐอเมริกาประวัติความเป็นมาจากรู้สึกขุ่นเคืองและไม่พอใจของชาวอเมริกัน ต่อการที่ศาลใ้ใช้อำนาจลงโทษผู้กระทำผิดฐาน

^๑R.M. Jackson, The Machinery of Justice in England, p. 407.

^๒เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๐๘/๒๕๑๑," ใน คำพิพากษาศาลฎีกา ประจำพุทธศักราช ๒๕๑๑, ตอนที่ ๑๖. บัญญัติ สุชีวะ, บรรณาธิการ (พระนคร : แสงทองการพิมพ์, ๒๕๑๑), หน้า ๑๘๖๐.

ละเมิดอำนาจศาล ที่มีได้กระทำความผิดต่อหน้าศาลโดยผลการ ปฏิบัติของชาวอเมริกันในเรื่องนี้เป็นผลให้สภาองเกรสตรากฎหมายฉบับหนึ่งออกมาวางข้อกำหนดเกี่ยวกับอำนาจการลงโทษละเมิดอำนาจศาล โดยเฉพาะในปี ค.ศ. ๑๘๓๑ เบื้องหลังของการออกกฎหมายฉบับนี้สืบเนื่องมาจาก การที่ผู้พิพากษาศาลสหรัฐคนหนึ่งชื่อ Peck ได้คุกคามอำนาจตน ด้วยการเรียกตัวบุคคลที่วิพากษ์วิจารณ์ตนเองนอกศาล มาจัดการสั่งลงโทษทันที โดยไม่ให้โอกาสบุคคลนั้นชี้แจง หรือต่อสู้คดีแต่อย่างใด การใช้อำนาจลงโทษของผู้พิพากษา Peck นี้ได้กลายเป็นเรื่องอีกทีกรีกโครมที่ถูกประท้วงจากชาวอเมริกันอย่างรุนแรง จนในที่สุดผู้พิพากษา Peck ได้ถูกถอดออกจากตำแหน่งผู้พิพากษาไป และสภาองเกรสก็ได้ตรากฎหมายฉบับดังกล่าวออกมาบังคับใช้ ส่วนศาลสูงสหรัฐเองได้วางกฎเกณฑ์ใช้อำนาจลงโทษละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ไว้ในกฎว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาในศาลสหรัฐเมื่อ ๔๒ (b) ซึ่งกำหนดว่า

ผู้ที่ถูกศาลกล่าวหาว่า กระทำละเมิดอำนาจศาล ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามหลักกระบวนการอันชอบธรรม กล่าวคือมีสิทธิได้รับแจ้งให้ทราบขอกล่าวหาล่วงหน้า ด้วยวาจาในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย หรือด้วยลายลักษณ์อักษร และให้จำเลยมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยการได้ส่วนสืบพยานโดยลูกขุน ถ้าผู้พิพากษาคคนใดมีส่วนเกี่ยวข้องจะเป็นการส่วนตัว หรือถูกวิพากษ์วิจารณ์ในการกระทำที่กล่าวหาว่าเป็นละเมิดอำนาจศาลนั้น ย่อมหมดสิทธิที่จะพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลเอง เว้นแต่จำเลยให้การยินยอม^๑

สาระสำคัญของกฎหมายที่ออกโดยสภาองเกรส และกฎของศาลสูงสหรัฐก็คือหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีฐานละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมนั้น จะต้องให้อัยการสหรัฐ หรือทนายความที่ศาลแต่งตั้งเป็นผู้ดำเนินคดีในนามประชาชนของรัฐ และสำหรับการละเมิดอำนาจศาลใด ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นการดูหมิ่นหรือวิพากษ์วิจารณ์ผู้พิพากษาผู้ทำการพิจารณาคดีนั้น การพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล จะต้องให้ผู้พิพากษาคคนอื่นเป็นผู้พิจารณา^๒

^๑ พนัส ทัดนี้ยามนท์, " กระบวนพิจารณาในการลงโทษทนายความฐานละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา," หน้า ๕๑.

^๒

Lewis Mayer, The American Legal System, p. 92.

ดังนั้นกระบวนพิจารณาในการลงโทษการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ซึ่งได้กระทำลงนอกศาล โดยมีใ้ค้อยู่ในความรู้เห็นของผู้พิพากษาโดยตรง จำเป็นต้องปฏิบัติตามกระบวนวิธีเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้กล่าวหาตามหลักกระบวนการณ์อันชอบธรรมทุกประการ กล่าวคือ จะต้องมีการบอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้า มีการกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่มีสิทธิต่อสู้คดีทำนองเดียวกันกับจำเลยในคดีอาญา เช่น มีสิทธิแต่งตั้งทนายเพื่อต่อสู้คดี เป็นต้น

สำหรับในกรณีที่ถูกหมายบัญญัติไว้ว่า การกระทำอย่างใดบ้างที่ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม หากมีกรณีเป็นที่สงสัยว่า การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าลักษณะเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงหรือโดยอ้อม จะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา โดยถือว่าการกระทำนั้นเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมเสมอ

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า ศาลจะลงโทษผู้กระทำการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมได้ก็ต่อเมื่อได้มีการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดครบถ้วน ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแล้วเท่านั้น

ในประเทศอังกฤษ การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ซึ่งเกิดขึ้นนอกห้องพิจารณาคดี อาจเกิดขึ้นจากการวิพากษ์วิจารณ์ หรือกล่าวถึงศาลในทางที่ไม่เหมาะสม หรือเกิดขึ้นโดยการรบกวน ชั้ชวาง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศาล หรือขัดขวางเจ้าพนักงานศาล หรืออาจเป็นเรื่องการกระทำบางอย่างที่มีผลกระทบต่อความยุติธรรมเฉพาะบางคดี การดำเนินคดีที่เกิดขึ้นนอกห้องพิจารณาคดีนี้ การดำเนินต้องเริ่มกันที่ Division Court of the Queen's Bench Division โดยการฟ้องร้องของอริคดีอัยการ หรือในนามของผู้เสียหายเอง มีการยื่นคำฟ้องเป็นหนังสือ มีหมายถาม และการดำเนินคดีก็ต้องดำเนินไปเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป

๑ พินัส ทัตนิยานนท์, "การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา," หน้า ๓๘.

๒ R.M. Jackson, The machinery of Justice in England, p.407.

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ถ้าการละเมิดอำนาจศาลมิได้กระทำลงต่อหน้าศาล เป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ศาลต้องทำการไต่สวนหาข้อเท็จจริงก่อนว่าความจริงเป็นอย่างไร และการกระทำของผู้นั้นเป็นละเมิดอำนาจศาลหรือไม่ การไต่สวนดังกล่าว ศาลมีอำนาจเรียกบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์มาให้ถ้อยคำต่อศาลในการไต่สวน โดยศาลต้องให้พยานดังกล่าวสาบานหรือปฏิญาณตนว่า จะเบิกความต่อศาลด้วยความสัตย์จริง ศาลจะเพียงแต่สอบถามคำพยานโดยพยานมิได้สาบานหรือปฏิญาณตนก่อนมิได้^๑ และต้องให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสซักค้านพยานด้วย และเมื่อไต่สวนพยานทุกฝ่ายเสร็จแล้ว ศาลมีอำนาจทำคำสั่งได้ตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่ศาลได้ดำเนินกระบวนการไต่สวนความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ศาลย่อมฟังข้อเท็จจริงได้จากหลักฐาน และคำพยานที่ปรากฏในสำนวนประกอบคำวินิจฉัยได้ทั้งหมด ไม่ว่าผู้ใดจะเป็นผู้อ้าง หรือนำมาสืบ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาว่าละเมิดอำนาจศาลได้มีโอกาสซักค้านพยานนั้นแล้ว ศาลย่อมสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลได้^๒

ค. การลงโทษการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม เฉพาะการวิพากษ์วิจารณ์ศาล

ในสหรัฐอเมริกา

ในสังคมของชาวอเมริกัน สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นไม่ว่าจะด้วยการพูด การลงเสียง การอภิปราย การเขียน รวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ สามารถกระทำได้อย่างกว้างขวางตามหลักประกันของรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุผลสำคัญที่ว่า มหาชนจะต้องมีอำนาจเหนือรัฐบาล และองค์กรทุกหน่วยของระบบการปกครอง การเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์กิจกรรมของรัฐบาลได้อย่างเสรี เป็นวิธีการควบคุมการดำเนินงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ในทัศนะของชาวอเมริกัน จึงถือว่ากลไกทั้งหมดของรัฐจะอยู่เหนือคำวิพากษ์วิจารณ์ของสาธารณชนไม่ได้ และการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นใดๆ โดยเสรี

^๑ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๐๘/๒๕๖๑," หน้า ๑๘๖๐.

^๒ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๑/๒๕๐๓," หน้า ๘๘๒.

ปราศจากอุปสรรคขัดขวาง ชาวอเมริกันถือว่าเป็นวิถีทางที่ดีที่สุด ที่ทำให้ได้มาซึ่ง
สัจธรรมและความสว่างไสวของปัญญา

อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของการพิจารณาคดีในศาลยุติธรรมตามกฎหมาย
ก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้การพิจารณาคดีในศาลยุติธรรม ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลและแรง
กดดันจากเสียงของประชาชนภายนอกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ในการพิจารณาคดี
กฎหมายมุ่งจำกัดให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องโดยตรง และ
รับฟังพยานหลักฐานตามที่กฎหมายบัญญัติให้รับฟังได้เท่านั้น ย่อมเป็นการแน่นอนที่การ
วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับคดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล อาจจะต้องกระทบ
กระเทือนต่อผลประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้เสียฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่โดย
เหตุที่การบริหารงานยุติธรรมของศาล เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของสาธารณชน จึง
จำเป็นจะต้องมิให้ผู้พิพากษาและลูกขุน ถูกบีบบังคับด้วยอิทธิพล หรือแรงกดดันใดๆอัน
อาจเป็นผลให้การตัดสินคดีเป็นไปโดยอคติ หากแต่จะต้องคุ้มครองป้องกันให้ผู้พิพากษา
และลูกขุน สามารถพิจารณาและพิพากษาคดีจากมโนธรรมที่บริสุทธิ์ของตน ดังนั้นถ้า
ผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายขัดกัน ก็อาจทำให้เสียหายต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมที่
จะได้รับจากการบริหารงานยุติธรรมของศาล^๑

ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า สิทธิเสรีภาพ โดยเฉพาะในการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชม
การบริหารงานยุติธรรมของศาล ด้วยการพูด การพิมพ์ การเผยแพร่ข่าว การโฆษณา
ทางสื่อมวลชนทุกชนิด จะต้องกระทำภายในขอบเขตเพียงใด ผู้กระทำจึงจะไม่มี ความ
ผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา ศาลสูงสหรัฐและศาลล่างอื่นๆ ได้วางแนว
ไว้เป็นบรรทัดฐาน ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้ ^๒

^๑ C, Herman Prichett, The American Constitution, (New York: McGraw - Hill Book Co., 1959), p. 443.

^๒ พันธ์ ทศยานนท์, "การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา," หน้า ๒๐ - ๒๓.

๑. กรณีที่เกิดที่ยังอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาล

ตามหลักทั่วไป การวิพากษ์วิจารณ์ศาลด้วยการพิมพ์โฆษณา ผ่านสื่อมวลชนทุกชนิด เกี่ยวกับคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ซึ่งมีลักษณะเป็นการข่มขู่ หรือเป็นการสร้างอิทธิพลเหนือคดี หรือเป็นการขัดขวางรบกวน หรือก่อให้เกิดอุปสรรคใดๆ ต่อการบริหารงานยุติธรรมของศาล ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาล

หลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้แต่เดิมศาลสูงของสหรัฐถือว่า ให้ใช้บังคับได้เกี่ยวกับการพิมพ์โฆษณาทุกประเภท ที่เพียงแต่มีแนวโน้มว่าน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายหรือเป็นการขัดขวางการพิจารณาตัวอย่างยุติธรรมของศาล มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ไม่ว่าจะการพิมพ์โฆษณานั้น จะมีลักษณะเป็นการข่มขู่ หรือขู่เข็ญด้วยวิธีการใดๆก็ตาม หรือเป็นการดูหมิ่นศาล ทนายความ คู่ความ หรือพยานที่เกี่ยวข้องในคดี จึงได้มีการวางหลักเกณฑ์เอาไว้ว่า การพิจารณาถึงแนวโน้มที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือขัดขวางการบริหารงานยุติธรรมของศาลนั้น ไม่จำเป็นต้องถึงกับมีการพิสูจน์ให้ปรากฏว่า การพิมพ์โฆษณานั้นมีผลเป็นการเกิดความเสียหาย หรือขัดขวางการบริหารงานยุติธรรมของศาลจริงๆ เพียงแต่พิสูจน์ให้ปรากฏว่า มีแนวโน้มเกิดขึ้นเช่นนั้นจริงก็พอแล้ว

นอกจากนั้น สิ่งพิมพ์ใดๆ ที่มีข้อความเข้าลักษณะเป็นการละเมิดอำนาจศาล ไม่จำเป็นต้องมีการเขียนหรือการพิมพ์กันในศาล การนำเข้ามาแจกจ่ายหรือหมุนเวียนกันอ่านภายในศาล ก็เป็นการเพียงพอที่จะถือได้ว่า มีการกระทำอันเป็นการละเมิดอำนาจศาลเกิดขึ้น

หลักเกณฑ์การวางแนวโน้มข้างต้นนี้ ศาลสูงสหรัฐได้วางเอาไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๑๑ ซึ่งต่อมาได้ถูกกลับหลักในคดี Bridge V. California และคดี Times Mirror Co. V. Superior Court of State of California, in and for Los Angeles County โดยศาลสูงสหรัฐได้พิพากษารวมเป็นคดีเดียวกันเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๑

ข้อเท็จจริงในคดี Bridge V. California ได้ความว่า นาย Harry Bridge ผู้นำกรรมกรหัวรุนแรง ได้ส่งโทรเลขไปถึงรัฐมนตรีแรงงาน

ของสหรัฐ และกล่าวถึงคำพิพากษาคดีของศาลเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับข้อพิพาทระหว่างสหภาพแรงงาน AFL และ CIO ซึ่งคดีกำลังอยู่ในระหว่างการขอให้พิจารณาคดีใหม่ นาย Harry Bridge ได้วิจารณ์คำพิพากษาในคดีนั้นว่า เลวอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ นอกจากนั้นได้มีโทรเลขไปขู่อีกว่า ถ้าหากจะมีการพยายามบังคับคดีตามคำพิพากษานั้นแล้ว กรรมกรจะรวมตัวกันนัดหยุดงาน เพื่อให้สภาวะแรงงานของฝั่งแปซิฟิกทั้งหมดหยุดชงักไป

ส่วนข้อเท็จจริงในคดี Times Mirror Co. V Superior Court of State of California นั้น ข้อเท็จจริงได้กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ Los Angeles Times ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่แอนตี้สหภาพแรงงาน ได้ถูกผู้พิพากษา A.A. Scott ซึ่งกำลังพิจารณาคดีที่สมาชิกสหภาพแรงงานสองคนใช้กำลังทำร้ายคนขับรถบรรทุก ที่ไม่ได้สังกัดสหภาพแรงงาน เรียกมาดำเนินคดีฐานละเมิดอำนาจศาล เนื่องจากตีพิมพ์บทความที่มีการตีหัวเรื่องว่า "การรอลงอาญาให้ลิงกอริลล่า" โดยวิจารณ์ว่า "ผู้พิพากษา A.A. Scott จะกระทำการผิดพลาดอย่างร้ายแรงถ้ายอมให้มีการรอลงอาญานาย Matthew Shannon กับนาย Kennan Holmes พวกโรงงานทำปอจะต้องรวมตัวกันนัดหยุดงานให้เป็นแบบอย่าง"

Mr. Justice Black ผู้พิพากษาศาลสูงสหรัฐ ได้พิพากษากลับคำพิพากษาของศาลสูงมลรัฐ California ที่ลงโทษการกระทำละเมิดอำนาจศาลทั้งสองคดีดังกล่าว โดยวินิจฉัยว่า "เพียงแต่มีแนวโน้มที่เชื่อแน่ว่า หรือมีแนวโน้มที่มีเหตุผลสมควรว่า การพิมพ์โฆษณาใดจะเข้าไปแทรกแซงการบริหารงานยุติธรรมที่ถูกต้องชอบธรรมของศาลในคดีที่กำลังอยู่ในระหว่างพิจารณา ยังไม่เป็นเหตุผลเพียงพอที่จะทำให้ศาลมีอำนาจจำกัดสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลด้วยการลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล"

Mr. Justice Black มีความเห็นว่า การพิมพ์โฆษณาใดที่จะเข้าลักษณะเป็นการละเมิดอำนาจศาลนั้น จะต้องมิลักษณะ เป็นภัยอันตรายอย่างแน่ชัดและในทันทีทันใด ต่อการบริหารงานยุติธรรมของศาล ข้อความในโทรเลขของนาย Harry

Bridge กิติ บพบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ Los Angeles Times กิติ ยังไม่
 ถึงขั้นที่จะเป็นการคุกคามการบริหารงานยุติธรรมของศาล และมีความเห็นอีกว่า การ
 ยอมรับว่าข้อความที่กล่าวหรือพิมพ์โฆษณานี้ เพียงตัวมันเองอาจมีอิทธิพลอย่างร้ายแรง
 เหนือการพิจารณาของศาลได้ ก็เท่ากับเป็นการกล่าวหาว่า ผู้พิพากษานั้น เป็นผู้ที่ยขาด
 ความหนักแน่น ค่อยปัญญา หรือไร้เกียรติยศ ซึ่งข้ออ้างดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่ศาลสูงสหรัฐ
 ยอมรับไม่ได้

แนวบรรทัดฐานในคดี Bridge V. California ศาลสูงสหรัฐได้
 ชี้ถือเป็นหลักในการตัดสินอีกหลายคดี ในคดี Craig V. Harner ตัดสินว่าข้อความ
 ในการพิมพ์หรือโฆษณาใดๆ จะเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ จะต้องเป็นการ
 กระทำภายใต้พฤติการณ์ที่อาจคาดได้ว่า จะก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อกระบวนการพิจารณาคดี
 ที่เป็นธรรมของศาลจริงๆ และภัยอันตรายนั้นจะต้องมีภัยอันตรายที่ห่างไกล หรือเพียง
 แต่น่าจะเกิดขึ้นได้ แต่จะต้องเป็นภัยอันตรายที่ใกล้ชิดทันทีทันใด และในคดี Pennekamp
 V. State of Florida ศาลสูงสหรัฐตัดสินว่า การที่จะเข้าลักษณะเป็นภัยอันตราย
 อย่างแน่ชัดและในทันทีทันใดนั้น ต้องเป็นภัยอันตรายที่ร้ายแรงด้วย

นอกจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว การที่ข้อเท็จจริงปรากฏแต่เพียงว่าคดี
 ใดคดีหนึ่ง ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล มิได้หมายความว่า การวิพากษ์วิจารณ์
 หรือติชมใดๆ เกี่ยวกับคดี จะเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไปเสียหมด การพูด การ
 พิมพ์โฆษณา การกระจายเสียง หรือแพร่ภาพใดๆ ที่มีการวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินคดี
 ของศาลที่กระทำโดยสุจริต และใช้ถ้อยคำด้วยความเคารพต่อศาล ไม่ถือว่าเป็นความ
 ผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เช่นการที่หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งลงข่าวว่า ผู้พิพากษากล่าวอ้าง
 บทกฎหมายผิด ในการออกคำสั่งแก่ลูกขุน ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาล

นอกจากนั้น ศาลบางมลรัฐเคยตัดสินไปไกลถึงกับว่า การพิมพ์โฆษณาใดๆ
 ที่มีลักษณะเป็นการหมิ่นประมาท ก็จะลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะ
 สามารถยกขึ้นกล่าวอ้างตามกฎหมายได้ว่า การหมิ่นประมาทนั้นสามารถคาดได้ว่าจะเป็น
 การก่อให้เกิดอุปสรรค เป็นการรบกวน หรือขัดขวางต่อการบริหารงานยุติธรรมของศาล

การพิจารณาว่าคดีใดอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลหรือไม่นั้น ต้องถือว่าคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล นับแต่เวลาที่ไต่ยื่นฟ้อง และถ้าหากว่ายังมีกระบวนการพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่จะต้องกระทำโดยศาลนั้น ก็ถือว่าคดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณา หากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีใหม่ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา จนถึงศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว สำหรับคดีที่ศาลปฏิเสธ ไม่รับพิจารณา ถือว่าคดีไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาอีกต่อไป

๒. กรณีที่คดีไต่มีคำพิพากษาถึงที่สุด

เมื่อคดีสิ้นสุดและศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว การวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมด้วยประการใดๆ เกี่ยวกับการพิจารณาและพิพากษาคดีของศาล ย่อมกระทำได้โดยเสรี ไม่มีข้อจำกัด Mr. Justice Holmes ได้กล่าวยืนยันไว้ว่า "เมื่อคดีสิ้นสุด ประชาชนทั่วไปย่อมวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมต่อความเห็นของศาล หรือผู้พิพากษาที่พิจารณาและพิพากษาคดีได้" และความเห็นนี้ Mr. Chief Justice Taft ได้กล่าวยืนยันไว้โดยกล่าวว่า มันเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่สิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์ หรือติชมต่อความเห็นหรือคำพิพากษาของศาล ในการกระทำใดๆของศาล หรือผู้พิพากษา เกี่ยวกับการพิจารณาคดีควรจะได้รับ การสงวนรักษาไว้ โดยจะปล่อยให้มีการละเมิดมิได้ ถ้าหากสิ่งพิมพ์ใดๆ วิพากษ์วิจารณ์ศาลหรือผู้พิพากษา หลังจากกระบวนการพิจารณาทั้งปวงสิ้นสุดลง และคดีได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ก็ไม่มีกระบวนการพิจารณาหรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาล ที่อาจจะถูกขัดขวางหรือรบกวนอีกต่อไป การวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมเกี่ยวกับคดีนั้น จึงไม่เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และศาลไม่มีอำนาจที่จะลงโทษโดยใช้วิธีพิจารณาคดีแบบรวบรัด ไม่ว่าจะการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมนั้น จะมีการผิดพลาดหรือมุ่งร้าย หรือไม่ เป็นธรรมเพียงใดก็ตาม วิธีการเพื่อเยียวยาสำหรับผู้พิพากษา ในฐานะที่เป็นเอกชนคนหนึ่ง คงทำได้แต่เพียงการฟ้องคดีฐานหมิ่นประมาทเท่านั้น

หลักการที่ถือว่าไม่เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ถ้าหากเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ หรือติชมภายหลังจากคดีถึงที่สุดแล้วนั้น เป็นหลักแน่นอนที่ศาลสหรัฐและศาลมลรัฐยอมรับ ในบางมลรัฐยังนำไปใช้บังคับแม้กระทั่งการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมที่มีความโน้มเอียงอันเป็นการขัดขวาง หรือรบกวนการบริหารงานยุติธรรมในคดีอื่นที่อยู่

ในระหว่างการประชุม หรือคดีที่จะมีการฟ้องร้องกันในอนาคตในระหว่างคู่ความราย เดียวกันอีกด้วย

ในกรณีที่มิชอบด้วยกฎหมายบัญญัติว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดอำนาจ ศาลต่อหน้าศาล หรือบริเวณใกล้เคียงกับศาล จนถึงกับเป็นการขัดขวางต่อศาล และศาล มีอำนาจลงโทษได้ทันทีนั้น จะตีความขยายให้ครอบคลุมไปถึงอิทธิพลของบทความใน หนังสือพิมพ์ ซึ่งจำหน่ายอยู่ในสถานที่ห่างไกลออกไปจากศาลด้วยไม่ได้ ถึงแม้ว่าผู้เข้า ฟังการประชุมคดีจะอ่านพบบทความนั้นโดยบังเอิญในศาล นอกจากนั้นศาลยังไม่มีอำนาจ ลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลโดยรวบรัด แก่บุคคลที่รับผิดชอบในการจัดรายการโทรทัศน์ ซึ่งมุ่งหมายจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะการไต่ตรองเพื่อตัดสินคดีของลูกขุนบางคน ที่กำลัง เข้าร่วมพิจารณาคดี อยู่ในศาล และไม่มีอำนาจลงโทษบุคคลผู้เข้าร่วมแสดงหรือเตรียม การแสดงในรายการดังกล่าว แม้ว่าการแพร่ภาพทางโทรทัศน์อาจถือได้ว่าเป็นการแทรก แงงกระบวนการพิจารณาคดีของศาลก็ตาม

จากหลักเกณฑ์การดำเนินคดีละเมิดอำนาจศาลของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกับการดำเนินคดีละเมิดอำนาจศาลในประเทศไทยแล้ว จะเห็นว่า แนวกฎหมายของต่างประเทศได้ให้หลักประกันแก่ประชาชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินคดีไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดไว้อย่างแน่นอน ให้ศาลใช้อำนาจหรือ มาตรการพิเศษลงโทษบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ทันที โดยไม่ต้องมีการกล่าวหา จับกุม สอบสวน ฟ้องร้อง และสืบพยาน ก็เฉพาะในกรณีที่การ ละเมิดนั้นเกิดขึ้นต่อหน้าศาลในห้องพิจารณาคดีเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นความจำเป็นอย่าง ที่สุด ถ้าหากไม่ให้ศาลใช้อำนาจหรือมาตรการพิเศษดังกล่าวนี้แล้ว จะเป็นผลให้เกิดความ เสียหายแก่อำนาจความยุติธรรมอย่างร้ายแรง ส่วนการละเมิดอำนาจศาลนอกศาลหรือ การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ก็กำหนดให้หลักประกันการต่อสู้คดีแก่ผู้ถูกกล่าวหาอย่าง เต็มที่ในการที่จะแก้ข้อกล่าวหา โดยต้องดำเนินการตามหลักการดำเนินคดีอาญาธรรมดา

หลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ตรงข้ามกับกฎหมายไทย ที่มีบัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่อง การดำเนินคดีละเมิดอำนาจศาลไว้ ทำให้เกิดปัญหายุ่งยาก เมื่อมีการละเมิดอำนาจศาล ขึ้นที่ศาลใด ก็ให้ศาลนั้นเองใช้ดุลพินิจ ซึ่งแต่ละศาลย่อมมีใช้ดุลพินิจแตกต่างกันได้ อันอาจ

เป็นผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพในการดำเนินคดีของประชาชน

หลักการพิจารณาโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลกับโทษตามกฎหมายอาญา

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความรับผิดเด็ดขาด^๑ (strict liability) ตามกฎหมาย Common Law ของอังกฤษ ซึ่งถือว่า การขัดขืนไม่เชื่อฟังศาล เป็นการละเมิดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยตรง ศาลจึงมีอำนาจสั่งลงโทษได้โดยไม่ต้องมีกฎหมายใดๆให้อำนาจไว้ อำนาจของศาลในการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จึงมีลักษณะเป็นอำนาจบังคับ (sanction) พิเศษของศาล ที่เด็ดขาดนอกเหนือไปจากอำนาจบังคับทั่วไป ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาล ในการบริหารงานยุติธรรมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี^๒ นอกจากนี้ ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ยังจัดเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นความผิดในตัวของมันเอง และเป็นที่ยอมรับกันว่ามีลักษณะเสมือนเป็นความผิดอาญาชนิดหนึ่ง แม้ว่าการกระทำที่เป็นละเมิดนั้น อาจไม่เข้าลักษณะเป็นความผิดอาญา ฐานใดฐานหนึ่งเลยก็ตาม^๓ ปัญหาที่น่านำมาพิจารณาจึงมีว่า โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลกับโทษตามกฎหมายอาญาเป็นโทษประเภทเดียวกัน หรือต่างประเภทกัน โดยจะได้พิจารณาถึง วัตถุประสงค์ของการลงโทษ ความหมายของการลงโทษ และเปรียบเทียบลักษณะของโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กับโทษตามกฎหมายอาญา

^๑ J.C. Smith and Brian Hogan, Criminal Law, p. 604.

^๒ พันธ์ ทศยานนท์, "การวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา, หน้า ๑๒.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

ก. วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

๑: วัตถุประสงค์ของการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

การลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล บัญญัติขึ้นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังนั้นเมื่อบุคคลใดกระทำการละเมิดอำนาจศาล บุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษ การลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลจึงมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

ก) ลงโทษจำเลย เพราะต้องการลงโทษการกระทำที่มีขอบ

ข) ลงโทษเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่น

ค) เพื่อบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามคำสั่งศาล^๑

๒. วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามกฎหมายอาญา

แต่เดิมถือกันว่า โทษตามกฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์ ในการตอบแทนต่อการกระทำผิด เป็นการสนองความปรารถนาในทางยุติธรรม ซึ่งมาแทนความปรารถนาที่จะแก้แค้น อันเป็นมูลฐานดั้งเดิมของการลงโทษ แต่ในปัจจุบันแนวความคิดในเรื่องตอบแทนลดน้อยลงไปเป็นลำดับ และแนวความคิดในด้านป้องกันสังคมกับการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดได้เข้ามาแทนที่ แต่แนวความคิดในเรื่องตอบแทนก็ยังมีได้หมดไป จึงอาจกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์ของโทษตามกฎหมายอาญา มีอยู่ดังต่อไปนี้

ก) เป็นการตอบแทนต่อการกระทำผิด นัยหนึ่งก็คือเป็นการแก้แค้น

^๑รองพล เจริญพันธ์, "ความผิดฐานหมิ่นประมาทศาลในระบบคอมมอนลอว์,"

ทดแทน ซึ่งเป็นวิสัยธรรมดาของบุคคลนั่นเอง

ข) เป็นการป้องกันสังคม ซึ่งอาจแยกได้เป็นการป้องกันทั่วไป และป้องกันโดยเฉพาะ^๑

๑) การป้องกันทั่วไป

(ก) การปราบปรามข่มขู่ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดนั้นคิดทำผิดขึ้นอีก ไม่ให้คนอื่นเอาเยี่ยงอย่างทำผิดอย่างนั้นบ้าง เพื่อปราบปรามให้เกรงขาม และรักษาความสงบเรียบร้อยทั่วไป ทำให้ผู้กระทำผิดซึ่งถูกลงโทษ มีความเข็ดหลาบ ไม่กล้ากระทำผิดขึ้นอีก^๒

(ข) ความมั่นคงของชุมชน โดยแสดงให้เห็นว่า ชุมชนไม่ยอมให้มีการกระทำผิดเช่นนั้นเกิดขึ้นอีก

๒) การป้องกันโดยเฉพาะ

(ก) ตัดไม่ให้มีโอกาสกระทำผิดอีกตลอดไป เช่น ประหารชีวิต หรือโดยชั่วคราว เช่น กักขังไว้มีกำหนดเวลา

(ข) การปรับปรุงแก้ไข เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้คนที่ได้กระทำผิดมาแล้ว กลับมากระทำซ้ำอีก^๓ เป็นการคั่นนิสัย ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีต่อไป

^๑ จิตติ ดิงศักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา, ภาค ๑. ตอนที่ ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๕. แก้ไขเพิ่มเติม. (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๒๑), หน้า ๑๒ - ๑๓.

^๒ อุททิศ แสนโกติก, "วัตถุประสงค์ของการลงโทษ," บทบัญญัติ, เล่ม ๒๗. ตอนที่ ๒. พ.ศ. ๒๕๑๓, หน้า ๒๗๖.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗๖.

ข. ความหมายของโทษ

๑. โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

การลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล เพื่อดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมแห่งคดี ป้องกันการด่าเบียดคดี มิให้ล่าช้า มิให้ประวิงคดี และป้องกันการสร้างอิทธิพลอันมิชอบ เนื่องความรู้สึกของบุคคลทั่วไปและผู้เป็นฝ่ายในคดี จึงต่างกับโทษตามกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติขึ้นก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นสำคัญ ในฐานะที่เป็นกฎหมายมหาชน^๑

๒. โทษตามกฎหมายอาญา

โทษตามกฎหมายอาญาเป็นวิธีการบังคับ (sanction) ที่รัฐใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอาญา เดิมทีเดียวการลงโทษเป็นการกระทำตอบของชุมชนต่อผู้ทำลายความสงบและความมั่นคงของชุมชนนั้น เมื่อชุมชนมีสภาพเป็นบ้านเมืองขึ้น การกระทำตอบนั้นก็คือผลร้ายที่ศาลหรือผู้พิพากษากำหนดให้ปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะผู้นั้นได้กระทำความผิดขึ้น เพื่อแสดงว่าชุมชนไม่ประสงค์ให้มีการกระทำอันเป็นความผิดเช่นนั้น ฉะนั้นจึงเป็นคนละส่วนกับความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิด ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อเอกชนผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้นอีกต่างหาก^๒

โทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย ซึ่งใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓ ว่า "ถ้าผู้ความฝ่าฝืนใด หรือบุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาลนั้นมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือทั้งสองวิธีดังต่อไปนี้คือ

---

^๑ธานินทร์ กรชัยวิเชียร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๔๙.

^๒จิตติ ติงสภหิย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา, ภาค ๑. ตอนที่ ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๕. แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๒๑), หน้า ๘๖๙.

- ก) ไล่ออกนอกบริเวณศาล หรือ
- ข) ให้อภัยโทษจำคุก หรือ ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

ฯ ล ฯ "

ส่วนโทษตามกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๘ ซึ่งบัญญัติว่า "โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- ก) ประหารชีวิต
- ข) จำคุก
- ค) กักขัง
- ง) ปรับ
- จ) ริบทรัพย์สิน "

เมื่อเปรียบเทียบโทษทั้งสองกรณีดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า โทษบางอย่างเหมือนกัน และบางอย่างแตกต่างกัน ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปว่า โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จะเป็นโทษตามกฎหมายอาญาคำยหรือไม่ว่า

๑. เปรียบเทียบลักษณะของโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลกับโทษตามกฎหมายอาญา

๑. ลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

ตามหลักสุภาษิตกฎหมายที่ว่า "ไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิดและไม่มีโทษ" (Nullum crimen, nulla poena sine lege) ศาลจะตั้งความผิด ตั้งโทษ และกำหนดโทษเอาเองตามใจชอบโดยไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้ ดังกล่าวนั้นใช้กับโทษตามกฎหมายอาญา ย่อมนำมาใช้กับโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลด้วย โทษตามกฎหมายอาญาและโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลจึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันดังต่อไปนี้

ก) เพื่อปราบปรามการกระทำความผิด และมีให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่น ผลที่ได้รับจากการใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง มีสภาพอย่างเดียวกัน โดยทั่วไปวิธีการของโทษตามกฎหมายอาญาและโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เป็นเรื่อง

ตัดทอน หรือจำกัดเสรีภาพอย่างเดียวกัน

ข) โทษตามกฎหมายอาญาและโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลกรณีละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม จะนำมาใช้บังคับได้ก็ต่อเมื่อมีการดำเนินการพิจารณาเป็นไปโดยถูกต้อง ซึ่งมีเงื่อนไขสำคัญว่า ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิดได้มีโอกาสต่อสู้คดีที่ตนถูกกล่าวหาอย่างเต็มที่

ค) ต้องให้ผู้พิพากษาเป็นผู้กำหนดโทษ

ง) การให้อภัยโทษ ใช้กับการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ เพราะไม่อาจจำกัดอำนาจประมุขแห่งรัฐ ที่จะใช้อำนาจพิเศษในการให้อภัยนี้ได้

จ) การลงโทษตามกฎหมายอาญา และโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น ต้องคำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำผิด

ฉ) ทำให้ผู้ถูกลงโทษเสียเกียรติ ลำบากทางกายและทรัพย์สิน

ช) การกระทำที่ต้องถูกลงโทษ ต้องมีกฎหมายในขณะที่กระทำความผิดบัญญัติว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดและให้ลงโทษ (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓)

ซ) โทษนั้นเมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุด จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขไม่ได้

ฌ) โทษจะลงก่อนคำพิพากษาถึงที่สุดไม่ได้

๒. ลักษณะที่แตกต่างกัน

ก) โทษตามกฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์เพ่งเล็งถึงการตอบแทนต่อการกระทำผิด มิให้เกิดความผิดในอนาคต

โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มีวัตถุประสงค์ลงโทษการกระทำที่ไม่ชอบ และเพื่อบังคับให้ผู้กระทำผิด ปฏิบัติตามคำสั่งศาล มิใช่ตอบแทนต่อผู้กระทำผิด

ข) โทษตามกฎหมายอาญา มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นสำคัญ ในฐานะเป็นกฎหมายมหาชน

โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล เพื่อดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมแห่งคดี

ค) โทษตามกฎหมายอาญาต้องทำเป็นคำพิพากษาทุกกรณี

โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในกรณีที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรง ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษได้ทันทีทันทีโดยทำเป็นคำสั่ง

ง) โทษตามกฎหมายอาญา จะนำมาใช้บังคับได้ต่อเมื่อมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาไปโดยถูกต้องครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ในกรณีละเมิดอำนาจศาลโดยตรง ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษได้ทันที โดยมีต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย ดูเหมือนจะให้ถือว่า การละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดและมีโทษในทางอาญา โดยไม่ต้องทำเป็นคำพิพากษา แต่ให้ศาลที่การกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นลงโทษได้ โดยทำเป็นคำสั่ง ดังนั้นลักษณะของโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลจะเรียกว่าเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๘ ก็ดูจะไม่ตรงนัก เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๓ (ก) ได้กำหนดให้ลงโทษผู้กระทำการละเมิดอำนาจศาล โดยไล่ออกจากบริเวณศาลได้ กรณีดังกล่าวไม่ใช่โทษตามกฎหมายอาญา นอกจากนี้ถ้าเป็นกรณีที่ศาลมีคำสั่งลงโทษจำคุกจำเลย ฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งไปแล้ว เพราะทำร้ายร่างกายผู้อื่นในบริเวณศาล โจทก์ฟ้องคดีอาญาขึ้นอีกในกรรมเดียวกันฐานทำร้ายร่างกาย ศาลก็ลงโทษอีกได้ ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๙ (๕) โดยให้เหตุผลว่าในครั้งก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้ลงโทษโดยไม่มี การฟ้องร้อง จึงมิใช่มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ได้ฟ้องตั้งอภัยคำในมาตรา ๓๙(๕)^๑ ดังนั้นการที่ศาลสั่งจำคุกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งตามมาตรา ๓๓ แล้ว ก็ยังฟ้องให้ศาลลงโทษในกรรมเดียวกัน อันเป็นความผิดอาญาในตัวเองอีกได้ ก็แสดงว่า คำสั่งศาลตามมาตรา ๓๓ เป็นเพียง

^๑พระนิติการเปรียญ, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖/๒๕๕๕," ใน กรั่มสาร

วิธีการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลเท่านั้น ไม่ใช่การลงโทษผู้กระทำความผิดในทางอาญา จึงเห็นได้ว่า ความผิดและโทษตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งให้ถือว่าเป็นนั้น ก็ได้แต่ถือว่าเป็นความผิดและเป็นโทษ เฉพาะแต่กรณีที่ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเท่านั้น หากใช้โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาในเมื่อจะต้องพิจารณาวินิจฉัยปัญหาตามกฎหมายอื่นไม่ การที่บัญญัติให้ถือว่าเป็นความผิดและเรียกว่า โทษ ก็คงมีความมุ่งหมายเพียงให้อนุโลมโทษปรับและโทษจำคุกในทางอาญาไปใช้ เช่นวิธีการบังคับต้องทำอย่างเดียวกันเท่านั้น ไม่ทำให้เป็นความผิดอาญาและโทษอาญาโดยแท้จริงไปด้วย^๑

ปัญหาเรื่องการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในประเทศอังกฤษ^๒

โทษที่ใช้ลงต่อผู้กระทำผิด ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในประเทศอังกฤษ ศาลมีอำนาจลงโทษ ปรับ จำคุก หรือนำทรัพย์สินมาเป็นประกันความประพฤติของตน สำหรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา แต่ถ้าเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง ต้องแยกพิจารณาออกเป็น ๒ กรณีคือ

- ก. ในกรณีนิติบุคคลเป็นจำเลย
- ข. ในกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นจำเลย

ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นจำเลย ศาลมีอำนาจลงโทษโดยสั่งยึดทรัพย์สินของนิติบุคคลได้ แต่ถ้าเป็นกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นจำเลย ตามทฤษฎีศาลสั่งปรับไม่ได้ เนื่องจากวัตถุประสงค์สำคัญในการลงโทษสำหรับบุคคลผู้กระทำละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง ก็เพื่อจะบังคับให้ผู้กระทำละเมิดปฏิบัติตามคำสั่งศาลเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน ในประเทศอังกฤษเริ่มเป็นที่ยอมรับกันบ้างแล้วว่า ศาลมีอำนาจสั่งปรับบุคคลธรรมดาได้ ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ในการลงโทษปรับก็เพื่อเป็นการลงโทษจำเลย

อย่างไรก็ตาม โทษปรับก็ยังมีปัญหาอยู่มากในระบบ Common Law โดย

^๑จิตติ ตึงศักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา, หน้า ๘๘.

^๒รองพล เจริญพันธ์, "ความผิดฐานหมิ่นประมาทศาลในระบบคอมมอนลอว์,"

หลักทั่วไป ศาลมักจะลงโทษจำคุก และยึดทรัพย์สินของจำเลย เพื่อเป็นการบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามคำสั่งศาล ในบางกรณีศาลอาจสั่งยึดทรัพย์แต่เพียงอย่างเดียว บางกรณีก็จะสั่งจำคุกด้วย และศาลอาจสั่งจำคุกได้โดยไม่มีกำหนด เพราะวัตถุประสงค์ในการลงโทษจำคุกก็เพื่อบังคับจำเลยเท่านั้น

Lord Denning ในคดี Danchevsky V. (๑๙๖๔) ๓ All England Report ๙๓๗ กล่าวว่า "ในการลงโทษจำเลยนั้น ศาลอาจจำคุกจำเลยโดยไม่มีกำหนด เพราะจุดประสงค์ที่สำคัญก็คือ ต้องการให้จำเลยปฏิบัติตามคำสั่งศาลให้จงได้" และในปัจจุบันเนื่องจากศาลจำเป็นต้องหามาตรการลงโทษที่มีประสิทธิภาพ เพื่อบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามคำสั่งศาล ความเห็นของศาลเกี่ยวกับมาตรการลงโทษจึงแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม

กลุ่มที่ ๑ Lord Denning ในคดี Danchevsky's Case ยังเชื่อว่าควรลงโทษจำคุกโดยไม่มีกำหนด และยึดทรัพย์สินจำเลยเพราะจุดประสงค์ในการลงโทษก็เพื่อบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามคำสั่งศาล

กลุ่มที่ ๒ Lord Wilberforce ในคดี Transport (St. Helens) Ltd. V. Transport and General Workers' Union (๑๙๖๒) ยังเชื่อว่าศาลควรลงโทษปรับจำเลย และควรเป็นค่าปรับที่รุนแรง และมีการยึดทรัพย์จำเลย เพราะการปรับที่รุนแรงนั้นบังคับจำเลยได้มีประสิทธิภาพกว่าการจำคุกโดยไม่มีกำหนด และอีกประการหนึ่ง ควรลงโทษจำเลยด้วยที่ฝ่าฝืนคำสั่งของศาล แม้ว่าภายหลังจำเลยจะมาขอปฏิบัติตามคำสั่งก็ตาม

ความเห็นของ Lord Denning ในคดี Danchevsky ได้รับความเห็นชอบจาก Phillimore Committee ซึ่งได้ทำรายงานเสนอต่อรัฐสภาเมื่อปี ๑๙๖๔ แต่มีข้อโต้แย้งว่า การลงโทษจำคุกโดยไม่มีกำหนดตามความเห็นของ Lord Denning เป็นโทษที่รุนแรงเกินไป แม้ว่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่าก็ตาม Phillimore ได้เสนอแนะต่อไปว่า การลงโทษจำคุกควรจะมีกำหนดระยะเวลาตายตัว เพราะถ้าหากว่าจำเลยผู้กระทำความผิดยังคงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลก็ยังลงโทษต่อไปอีกได้

ปรากฏว่าในประเทศอังกฤษ มีกรณีพิพาทของสหภาพแรงงานที่ไม่ปฏิบัติตาม

คำสั่งของศาลแรงงานสัมพันธ์แห่งชาติเกิดขึ้นมาก และคนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าข้อ
 เสนอของ Phillimore Committee ซึ่งมีพื้นฐานมาจากคดีในศาลชั้นต้นชื่อ Yager
 V. Musu (1961) 2 Q.B. 214 ไม่นำมาใช้กับกรณีสภาพแรงงาน
 ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล และความคิดเห็นของ Lord Denning ยังมีผู้เห็นด้วยอยู่มาก

แต่ในปัจจุบันนี้ ศาลแรงงานสัมพันธ์แห่งชาติของอังกฤษ เริ่มให้ความนิยตาม
 ความเห็นของ Lord Wilberforce มากขึ้น แต่ยังไม่ให้ผลในทางปฏิบัติมากนัก
 ดังเช่นในคดี Con - Mech Engineers V. Amalgamated Union of Engineering
 Workers (1973) I.C.R. 620 ศาลแรงงานสัมพันธ์แห่งชาติใช้วิธีการยึดทรัพย์
 จำเลยก่อน โดยยึดทรัพย์ถึง £ ๑๐๐,๐๐๐ แต่มิได้ลงโทษจำคุก เพราะศาลมีแนวโน้ม
 ที่จะลงโทษปรับจำเลยแทนการลงโทษจำคุก การที่ศาลจะปรับจำเลยนั้นเพราะศาลมี
 วัตถุประสงค์จะลงโทษจำเลย มิใช่บังคับจำเลยให้ปฏิบัติตามคำสั่งศาล การบังคับ
 สหภาพหรือสหภาพนั้น ศาลคิดว่าใช้วิธียึดทรัพย์สินก็เพียงพอแล้ว ส่วนการปรับก็เพื่อลง
 โทษที่ฝ่าฝืนคำสั่งศาล และในคดีนี้ศาลให้รอการปรับไปก่อน จนกว่าจำเลยจะฝ่าฝืนซ้ำ
 สองอีก และในที่สุดเมื่อศาลเห็นว่า จำเลยฝ่าฝืนอีกครั้งหนึ่ง ศาลจึงสั่งปรับจำเลย
 £ ๑๕,๐๐๐ เป็นการลงโทษ การขู่ว่าจะปรับนั้น จำเลยไม่ได้แสดงว่า ทวาดกลัว
 หรือหลบจำแต่อย่างใด

ดังนั้นในปัจจุบัน จึงเห็นว่าการยึดทรัพย์สินหรือการปรับ ยังมีอาจบังคับจำเลย
 ที่เป็นสมาคม หรือสหภาพแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในประเทศอังกฤษ สมาคมที่
 มิใช่นิติบุคคล การลงโทษสมาคมก็ยังคงกระทำได้ และในกรณีบุคคลธรรมดาเป็นจำเลยก็
 เช่นกัน การลงโทษยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังที่ Phillimore Committee และ Lord
 Denning ได้แสดงให้เห็นจริง แต่การลงโทษโดยไม่ใช้กำหนดนั้น ยังเป็นปัญหาว่า
 การจะให้ใช้ได้หรือไม่ ในปัจจุบันกฎหมาย Common Law ในเรื่องนี้ยังไม่สืบทอด
 ที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไป แต่มีข้อที่ควรคำนึงอยู่อีกหนึ่งว่า การจะลง
 โทษสถานใดนั้น การคำนึงว่ามันจะทำให้การบริหารงานยุติธรรม มีประสิทธิภาพขึ้นหรือ
 ไม่ด้วย